

ΕΚΘΕΣΗ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

Για τη Γενική Συνέλευση του «European Judicial Training Network (EJTN)» Ιούνιος 2017

Φορέας Υλοποίησης: European Judicial Training Network (EJTN)

Τόπος διεξαγωγής: St. Julians, Μάλτα

Ημερομηνία: 22 και 23 Ιουνίου 2017

Συμμετοχή: Ευγενία Ρ. Σαχπεκίδου, Καθηγήτρια του Δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Σύμβουλος επιμόρφωσης για θέματα Ευρωπαϊκού Δικαίου στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών

I. Περιγραφή του European Judicial Training Network (EJTN)

Το European Judicial Training Network (EJTN) είναι ένας διεθνής, μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ένα δίκτυο, που εδρεύει στις Βρυξέλλες, υπόκειται στο βελγικό δίκαιο και χρηματοδοτείται κατά πολύ μεγάλο βαθμό από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δευτερευόντως δε από εισφορές των 35 μελών του. Σε συνεργασία με τα μέλη του, που είναι Σχολές δικαστών και εισαγγελέων, ή αντίστοιχοι φορείς, προερχόμενοι και από τα 28 (προς στιγμήν) κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το δίκτυο προωθεί προγράμματα επιμόρφωσης δικαστικών λειτουργιών, τα οποία έχουν αυστηρά ευρωπαϊκή διάσταση. Απώτερος στόχος των δραστηριοτήτων του, που περιλαμβάνει μαθήματα, σεμινάρια, συναντήσεις, γλωσσική επιμόρφωση δικαστών, επισκέψεις δικαστών και ανταλλαγή απόψεων, εμπειριών κλπ., είναι να τονωθεί η αμοιβαία εμπιστοσύνη στην απονομή δικαιοσύνης σε ολόκληρη την Ευρώπη. Μεταξύ των πρωτοβουλιών του αξίζει να αναφερθούν τα προγράμματα ανταλλαγών για δικαστές, εισαγγελείς και διδάσκοντες στις

Σχολές δικαστικών λειτουργών ή στους αντίστοιχους φορείς σε όλη την Ευρώπη, από τα οποία έχουν επωφεληθεί χιλιάδες δικαστικοί λειτουργοί, το πρόγραμμα «Αιακός» (για νέους δικαστές, που έρχονται σε επαφή με τα δικαιοδικά συστήματα άλλων χωρών της Ένωσης) καθώς και ο διαγωνισμός «Θέμις», στον οποίον συμμετέχουν σπουδαστές των Σχολών δικαστικών λειτουργών. Η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών παίρνει μέρος κάθε χρόνο σε πολλές από τις ανωτέρω δραστηριότητες.

II. Περιγραφή της εκδήλωσης

Η ετήσια Γενική Συνέλευση του EJTN φέτος έλαβε χώρα στη Μάλτα, τη χώρα που ανέλαβε κατά το πρώτο εξάμηνο του 2017 την προεδρία της Ένωσης, και είχε, όπως κάθε χρόνο, χαρακτήρα πανηγυρικό. Αφού εγκρίθηκαν τα πρακτικά της περσινής Γενικής Συνέλευσης (Άμστερνταμ 9 και 10 Ιουνίου 2016), παρουσιάσθηκαν οι δραστηριότητες, τις οποίες σχεδιάζει ο φορέας για το έτος 2018 και συζητήθηκαν κάποιες σκέψεις για ενδεχόμενες αλλαγές που θα χρειασθούν στη διοικητική διάρθρωση του δικτύου, στη γραμματειακή του υποστήριξη, στον προϋπολογισμό του κλπ. Στη συνέχεια οι συμμετέχοντες χωρίσθηκαν σε ομάδες και υποομάδες και συζήτησαν πάνω σε ορισμένα ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος. Οι εργασίες αφορούσαν, μεταξύ άλλων, προγράμματα ανταλλαγών, ανθρώπινα δικαιώματα, ηγεσία στο δικαστικό σώμα, ζητήματα συμπεριφοράς δικαστών, γλωσσικά θέματα, ζητήματα μεθοδολογίας, η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, μελλοντικές δραστηριότητες του δικτύου, σχέσεις μεταξύ των μελών του δικτύου, σχέσεις του με μη μέλη ή με παρατηρητές, σχέσεις με την European Academy of Justice (ERA) κλπ. Ειδικά πρέπει να αναφερθεί ότι στο πλαίσιο της διοικητικής διάρθρωσης του EJTN, εκτός από τις υποομάδες εργασίας, που υπήρχαν μέχρι τώρα και αφορούσαν το αστικό δίκαιο, το ποινικό δίκαιο, το διοικητικό δίκαιο και το τμήμα γλωσσικής επιμόρφωσης, δημιουργήθηκε μια νέα υποομάδα εργασίας με αντικείμενο τα Ανθρώπινα και Θεμελιώδη Δικαιώματα και προοπτικές για στενότερη συνεργασία τόσο με το Συμβούλιο της Ευρώπης όσο και με το

European Union Agency for Fundamental Rights (FRA). Κατόπιν παρουσιάστηκαν δυο σύντομες εισηγήσεις για θέματα μεθοδολογίας κατά τη διδασκαλία στις Σχολές δικαστικών λειτουργιών. Υπογραμμίσθηκε εδώ, όπως και άλλες φορές σε ανάλογες εκδηλώσεις, η σημασία της εργασίας σε μικρές ομάδες και η χρησιμότητα όσο το δυνατόν περισσότερων ευκαιριών για συζήτηση μέσα στην τάξη. Ειδική μνεία έγινε επίσης της αξιοποίησης των σύγχρονων μέσων, π.χ. η χρήση του video ή του διαδικτύου, ιδίως στα πλαίσια διεξαγωγής εικονικών δικών ή μελέτης συγκεκριμένων υποθέσεων με τη βοήθεια ειδικών κλπ. Το EJTN έχει καταρτίσει και εκπονεί Εγχειρίδια (Manuals) για την εκπαίδευση των διδασκόντων σε πολλά θέματα ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος.

Κατά τη δεύτερη μέρα των εργασιών έγιναν ομόφωνα δεκτοί ως πλήρη μέλη του EJTN, οι μέχρι τώρα παρατηρητές, το Γραφείο του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας της Εσθονίας και το αντίστοιχο Γραφείο του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας της Λιθουανίας. Στη συνέχεια έλαβαν χώρα δυο σημαντικά, γενικότερου χαρακτήρα, γεγονότα. Καταρχήν, μετά από εισήγηση της ίδιας της επιτροπής του EJTN, που είχε την ευθύνη της ημερήσιας διάταξης, τέθηκε προς (μυστική) ψηφοφορία η πρόταση σχετικά με την προσωρινή αναστολή της ιδιότητας του παρατηρητή για την Ακαδημία της Δικαιοσύνης (Academy of Justice) της Τουρκίας. Σύμφωνα με την εισήγηση του EJTN, 4.000 Τούρκοι δικαστές βρίσκονται αυτήν την στιγμή στη φυλακή, ενώ η Τουρκική Ακαδημία προσεκλήθη στην Γενική Συνέλευση του δικτύου και δεν παρέστη κανείς για να την εκπροσωπήσει. Με τα δεδομένα αυτά η ψηφοφορία οδήγησε με μεγάλη πλειοψηφία σε προσωρινή αναστολή της ιδιότητας του παρατηρητή για την Ακαδημία Δικαιοσύνης της Τουρκίας. Παρότι η απόφαση αυτή καθαυτή μπορεί να μην έχει ίσως μεγάλη πρακτική βαρύτητα, καταδεικνύει πάντως την αντίδραση πολλών εθνικών αντιπροσωπειών στις θλιβερές εξελίξεις που αφορούν το δικαστικό σώμα στην Τουρκία.

Κατά δεύτερον και ως συνέπεια των επίσημων συζητήσεων, που ξεκινούσαν εκείνες ακριβώς τις ημέρες για τη διαμόρφωση των όρων αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Brexit), ο

εκπρόσωπος Αγγλίας και Ουαλίας, μιλώντας για λογαριασμό και των συναδέλφων του από τη Βόρειο Ιρλανδία και τη Σκωτία, δήλωσε με μια συγκινητική ομιλία ότι και στη μετά Brexit εποχή δεν πρόκειται να εγκαταλείψουν το EJTN. Υποσχέθηκε ότι θα παραμείνουν οπωσδήποτε υπό την ιδιότητα του παρατηρητή και θα διατηρήσουν τη στενή συνεργασία με το δίκτυο, υπογραμμίζοντας τη σημασία και χρησιμότητα του έργου που αυτό επιτελεί.

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε το απολογιστικό τμήμα της συνάντησης: παρουσιάστηκαν οι απαλλακτικές εκθέσεις των δυο ελεγκτών, που είχαν διορισθεί για να πραγματοποιήσουν τον έλεγχο των οικονομικών του δικτύου για το 2016, εκτέθηκαν τα οικονομικά για το 2017 και υιοθετήθηκε ο προϋπολογισμός για το 2018. Η Γενική Συνέλευση έκλεισε με την πρόσκληση για την επόμενη, που θα πραγματοποιηθεί τον επόμενο Ιούνιο στη Σόφια της Βουλγαρίας.

III. Παρατηρήσεις

Οι ομάδες εργασίας λάμβαναν χώρα συγχρόνως και συνεπώς οι δυνατότητές μου να τις παρακολουθήσω ήταν εκ των πραγμάτων περιορισμένες. Από τη συμμετοχή μου σε ορισμένες από αυτές θα μπορούσα να παρατηρήσω τα εξής σχετικά με τις κυρίαρχες τάσεις στο πεδίο της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των δικαστικών λειτουργιών:

1. Όπως φαίνεται, στα μελλοντικά σχέδια της Επιτροπής είναι η δρομολόγηση ενός ευρύτερου προγράμματος επιμόρφωσης του διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού των δικαστηρίων (court staff). Τα σχέδια αυτά βρίσκονται ακόμη στα πρώτα τους βήματα, θα πρέπει δε πρωτίστως να δοθεί και ο ορισμός του όρου court staff, ώστε να γνωρίζει κανείς και τον αριθμό των ατόμων που θα μπορούσαν να πάρουν μέρος σε προγράμματα εκπαίδευσης-επιμόρφωσης. Δεν έχει ξεκαθαρισθεί επίσης αν το πρόγραμμα θα αναλάβει ο EJTN ή νέος, αντίστοιχος φορέας, βάσει ποιάς επιβάρυνσης των μελών κλπ. Βέβαιο είναι όμως ότι προχωρεί η ιδέα για εκπαίδευση-επιμόρφωση των γραμματέων και

του άλλου προσωπικού των δικαστηρίων. Άλλωστε, σε ορισμένες χώρες το προσωπικό αυτό δεν αποτελείται μόνον από γραμματείς δικαστηρίων και διοικητικό προσωπικό, αλλά και από δικαστικούς επιμελητές και διάφορες κατηγορίες «παρέδρων» δικαστηρίων, οι οποίοι είναι νομικοί, ασχολούνται πολύ περισσότερο με τη νομική πλευρά των υποθέσεων και την ουσιαστική υποστήριξη των δικαστών (π.χ. διεξαγωγή των αποδείξεων, προετοιμασία της απόφασης) και λιγότερο με διοικητικά καθήκοντα, ενώ σε αρκετά κράτη υπάρχουν ήδη οργανωμένοι φορείς για την εκπαίδευση/επιμόρφωσή τους.

2. Ένα ζήτημα, που φαίνεται ότι απασχολεί ευρύτερα πολλές, αν όχι όλες τις χώρες και συζητείται τελευταία με μεγάλη ένταση είναι η δικαστική δεοντολογία (judicial ethics). Εδώ υπογραμμίσθηκε ότι από όλες τις χώρες διατυπώνονται παράπονα όχι για την επιστημονική επάρκεια των δικαστών, αλλά για τη συμπεριφορά τους. Αναφέρθηκαν ιδίως παραδείγματα κακής, αγενούς συμπεριφοράς έναντι των διαδίκων ή των δικηγόρων, βεβιασμένης εκτίμησης των αποδείξεων, λαθών κατά τη διαδικασία που αποδίδονται σε μεγάλο στρες κλπ. αλλά και θέματα της ιδιωτικής ζωής των δικαστών, της ενδυμασίας τους, των κοινωνικών τους δραστηριοτήτων κλπ., αν και νομίζω ότι η έμφαση δόθηκε στην πρώτη ομάδα παραπόνων και λιγότερο στα προσωπικά ζητήματα. Και στο σημείο αυτό η συζήτηση βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο, αλλά έχει ξεκινήσει και είναι πιθανό να συγκεκριμενοποιηθεί σύντομα (π.χ. καταγραφή των λαθών στη συμπεριφορά των δικαστών και, ενδεχομένως, υιοθέτηση ενός ευρωπαϊκού κώδικα δικαστικής δεοντολογίας).